

Силабус
навчальної дисципліни
Основи юридичної клінічної освіти
(Basics of legal clinical education)
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Право
Спеціальність D8Право
Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти перший (бакалавр)

Викладач (і)	Дудорова Катерина Борисівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-pravo/composition-kaf-pravo/dudorova/
Контактний тел.	+38066-966-29-25
Е-mail викладача:	k.b.dudorova@gmail.com
Графік консультацій	Консультації проводяться з використанням дистанційних технологій, а також у режимі on-line за потреби з студентами

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3 / 90	16	12	62	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: юридична освіта, юридична клініка, безоплатна правова допомога, етика юриста, клієнт, клініцист, корпоративна культура, консультування, інтерв'ювання, правопросвіта, процесуальні документи.

Мета та предмет курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної освіти» є розгляд теоретико-методологічних основ юридичної практики, що застосовується в діяльності юридичних клінік України, підготовка та навчання студентів у дусі поваги до принципу верховенства права. Формування у студентів уявлення про професійну етику. Набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок у виявленні юридичних фактів та їх формалізації у вигляді процесуальних доказів, складанні юридичних документів. Ознайомлення з психологічними особливостями юридичного консультування та правопросвітницької діяльності. Предмет курсу «Основи юридичної клінічної освіти» — це сукупність теоретичних знань і практичних навичок, пов'язаних із наданням безоплатної правової допомоги, формуванням професійних компетентностей майбутніх юристів через практичну діяльність у юридичних клініках, а також вивченням організації та функціонування юридичних клінік як форми поєднання освіти, науки і практики.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1	Загальні	ЗК2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3.Знання та розуміння предметної області та	ПРНЗ. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

		<p>розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>	<p>ПРН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій</p> <p>ПРН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.</p>
2	Фахові	<p>СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.</p>	<p>ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.</p>
		<p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p>	<p>ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.</p>
		<p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	<p>РН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p> <p>ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p> <p>ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p>

Зміст курсу:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення юридичної клінічної освіти в Україні. Історія становлення та розвитку юридичних клінік.

Поняття та сутність юридичної клінічної освіти. Мета, завдання та принципи діяльності юридичних клінік. Історія виникнення юридичних клінік у світі. Етапи розвитку юридичних клінік в Україні. Роль юридичних клінік у підготовці майбутніх юристів. Міжнародний досвід клінічної юридичної освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Правове регулювання та організація роботи правничих клінік.

Нормативно-правова база діяльності юридичних клінік в Україні. Стандарти діяльності юридичних клінік. Організаційна структура юридичної клініки. Повноваження керівника та кураторів клініки. Права та обов'язки студентів консультантів. Документообіг у юридичній клініці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Технології в юридичній практиці. Етичні засади діяльності правничої клініки.

Використання інформаційних технологій у юридичній практиці. Електронні правові бази даних та їх застосування. Конфіденційність і захист персональних даних клієнтів. Професійна етика юриста. Етичні засади діяльності юридичної клініки. Конфлікт інтересів: поняття та способи вирішення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Методи та інструменти надання правничої допомоги.

Форми надання безоплатної правової допомоги. Первинна та вторинна правова допомога. Методи юридичного консультування клієнтів. Інтерв'ювання клієнта: техніка та етапи. Аналіз правової проблеми клієнта. Підготовка правових висновків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Правниче письмо та аналіз справ в практичній клініці.

Основи юридичного письма. Види юридичних документів. Структура та зміст процесуальних документів. Методика аналізу юридичних справ. Робота з доказами та правовими джерелами. Написання правових висновків та консультацій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Представництво клієнтів в органах публічної влади.

поняття та форми представництва. Представництво інтересів у органах державної влади. Представництво в органах місцевого самоврядування. Підготовка звернень, заяв, скарг. Особливості комунікації з органами влади. Обмеження діяльності студентів у представництві.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. Альтернативне вирішення спорів та інші напрямки діяльності.

Поняття альтернативного вирішення спорів. Медіація: принципи та процедура. Переговори, як спосіб вирішення конфліктів. Фасилітація та посередництво. Участь юридичних клінік у правозахисній діяльності. Інші напрямки роботи юридичних клінік.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8. Правопросвітницька діяльність правничої клініки.

Поняття правопросвітницької діяльності. Форми та методи правової освіти населення. Організація правопросвітницьких заходів. Розробка інформаційних матеріалів (буклети, пам'ятки). Проведення тренінгів, лекцій, семінарів. Оцінка ефективності правопросвітницької роботи.

Методи навчання: *Лекція* - це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. При проведенні лекції викладач використовує бесіду, розповідь, пояснення.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

Розповідь – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого викладач розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

Практична робота – метод навчання, який спрямований на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи. При виконанні письмових робіт не допустимим є порушення академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботах є підставою для їх незарахування викладачем. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені. Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перекладання у встановлені терміни.

Політика щодо використання штучного інтелекту. У рамках курсу "Освітнє законодавство у діяльності педагога", ви можете відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності навчання, наприклад, для попереднього структурування навчальних матеріалів, підтримки мовних компетентностей або пошуку та узагальнення великих обсягів інформації з нормативно-правових актів. З огляду на специфіку освітнього законодавства, ви зобов'язані здійснювати критичну верифікацію всіх згенерованих ШІ виходів, особливо щодо цитувань та правових положень, оскільки системи ГШІ можуть генерувати недостовірні факти або вигадані посилання ("галюцинації"), що є неприпустимим у сфері професійної юридичної відповідальності. Наголошую, що основним принципом є повна прозорість: у всіх позааудиторних письмових роботах необхідно обов'язково розкривати внесок ШІ, використовуючи стандарт GAIDeT, зазначаючи інструмент та делеговані завдання; при цьому відповідальність за зміст та академічну доброчесність роботи завжди несе лише

здобувач. Ми заохочуємо вас інтегрувати ці технології для формування ШІ-грамотності, але кінцеве оцінювання завжди базуватиметься на демонстрації вашої індивідуальної здатності до аналізу та застосування освітнього законодавства.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проектор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних під час поточного та підсумкового контролю і максимально складає 100 балів. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активність студентів, відповіді на питання, обговорення дискусійних та додаткових питань, виконання практичних завдань та самостійної роботи. Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача

1. Максимальна сума балів поточного контролю (практичні та самостійні роботи) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового контролю (екзамен) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів (за університетською шкалою та шкалою ЄКТС).

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні:

1. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1.07.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України № 3460-VI від 2 червня 2011 р. URL: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
3. Типове положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затверджене наказом Міністерства освіти України № 592 від 03.08.2006 р. . URL: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06#Text>)
4. Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України. Протокол № 2 від 19 червня 2014 року(в редакції від 4 грудня 2024 р.) URL: <https://legalclinics.in.ua/biblioteka/>.
5. Примірний Етичний кодекс юридичної клініки , прийнятий Асоціацією юридичних клінік України 25.08.2005 р.) . URL: <https://legalclinics.in.ua/biblioteka/>
6. Порадник клініцисту при спілкуванні з особливими клієнтами. . URL: <https://legalclinics.in.ua/biblioteka/>
7. Алгоритм захисту прав споживачів фінансових послуг: практичний помічник клініциста (за результатами роботи Юридичної клініки Школи права УКУ). Львів. Юридична клініка Школи права Українського католицького університету, 2020. - 128с. . URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Algorytm-zahystu-prav-spozhyvachiv-finposlug.-UKU.pdf>
8. Досудове врегулювання спорів у сфері фінансових послуг Практичні аспекти захисту прав споживачів фінансових послуг Навчально_практичний посібник. За загальною редакцією Л. Логущ. Київ. Правнича клініка НАУКМА, 2020. – 35 с. . URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Dosudove-vregulyuvannya-sporiv-spozhyvachiv-finansovyh-poslug-NAUKMA.pdf>
9. Захист прав споживачів фінансових послуг на деокупованих територіях України: практичний посібник клініциста/ Шолкова Т. Б. (2.3, анкетування), Гарбінська-Руденко А. В. (2.4), Кабанов В. І. (2.1), Кармаліта М. В. (розділ 1), Мацелик Т. О. (2.2), Субіна Т. В. (розділ 3). Київ: Алерта, 2020. 270 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Posibnyk-Zahyst-prav-spozhyvachiv-fin.-poslug.-Irpın.pdf>
10. Консультування споживачів фінансових послуг: міфи, алгоритми та історії. Практики юридичних клінік України; авторський колектив; відп. ред. Марія Цип'яшук. - Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2020 – 46 с. URL: https://legalclinics.in.ua/wpcontent/uploads/2020/11/Prev_Konsultuvannya_A5_2020.pdf
11. Основи юридичної клінічної практики: Навчально-методичний посібник / За ред. А. О. Галая.– К.: Атіка, 2007.– 204 URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/Osnovy-yurydychnoyi-klinichnoyi-praktyky.pdf>
12. Порадник клініциста: правила надання правової допомоги споживачам фінансових послуг: навч.-метод. посібник/ За заг. ред. Р.О. Гаврилук. – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т, ім. Ю. Федьковича, 2020. –164 с. .

URL:https://legalclinics.in.ua/wpcontent/uploads/2021/03/Posibnyk_Poradnyk_klinitsysta-CHNU-2020.pdf

13.Правнича клінічна освіта в Україні: Навчальний посібник / за заг . ред. В. М. Сущенко. – К.: Ваіте, 2020 – 274 с. . URL: <https://legalclinics.in.ua/navchalnyj-posibnyk-pravnycha-klinichna-osvita-v-ukrayini/>

Додаткові:

- 14.Бежевець А. М. Роль та місце юридичної клініки в сучасній системі безоплатної правової допомоги в Україні. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 1(2023). Том 1. Вінниця. 2023С.14 – 21.
- 15.Головань Т. Г. Юридична клінічна освіта в контексті забезпечення якості вищої освіти в Україні: виклики сучасності. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 1(2023). Том 1. Вінниця. 2023. С.46– 52.
- 16.Колеснік Т. Є. Вплив правової просвіти юридичних клінік на буденну правосвідомість людини .. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 1(2023). Том 1. Вінниця. 2023. С.78– 85.
- 17.Письменна О. П., Лазарчук Г. Є. Розвиток правопросвіти в юридичному клінічному русі та роль медіатизації у правопросвіті. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 1(2023). Том 1. Вінниця. 2023. С.122– 128.
- 18.Сущенко В.М. Правосвідомість правника у контексті доктрини верховенства права / В.М. Сущенко // Загальнотеоретичне правознавство, верховенство права та Україна: зб. наук. статей / гол. ред. Андрій Мелешевич. – К.: Дух і Літера, 2013. – С. 364-377.
19. Сущенко В.М. Європейські та міжнародні стандарти правничої професії в контексті функціонування правової системи України / В.М. Сущенко // Наукові записки НаУКМА. – Т. 181: Юридичні науки. – 2016. – С. 22-25.
20. Хвоцинський О. Місії вільної юридичної професії в суспільствах, які перебувають у трансформації URL: <http://uba.ua/ukr/news/4956/>.
21. Юридична практика: основи ефективного консультування / Василь Самолюк, Артем Філіп'єв, Дарія Зінчук. – Острог: Вид-во Національного університету "Острозька академія", 2006 – 128 с.

Інтернет-ресурси:

1. Асоціація юридичних клінік України URL <https://legalclinics.in.ua/>
2. База правових позицій Верховного Суду. URL:<https://lpd.court.gov.ua/login>)
3. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>
4. Інформаційно-пошукова система «Законодавство України»: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
5. Офіційний сайт Верховного Суду. URL: www.scourt.gov.ua
6. Офіційний ресурс «Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>
7. Сайт Державної судової адміністрації України. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa>

